

Gdańskie Studia Prawnicze

Rok XXIX — Nr 1(66)/2025

Aktualne problemy praw człowieka

Redakcja naukowa
Hanna Suchocka
Sebastian Sykuna

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
Gdańsk 2025

Rada naukowa

prof. Silvia Allegranza (Luksemburg), *prof. Jurij Boszycki* (Ukraina), *prof. Robert Esser* (Niemcy),
prof. Catherine Grynfolgel (Francja), *prof. Karel Klima* (Czechy), *prof. Edward Lee* (USA),
prof. Philippe Nelidoff (Francja), *prof. Petro Steciuk* (Ukraina), *dr Wojciech Świda* (Argentyna),
prof. Richard Warner (USA), *prof. Jerzy Zajadło* (Polska)

Kolegium redakcyjne

Krzysztof Grajewski (Polska) – Redaktor naczelny
Arkadiusz Wowerka (Polska) – Sekretarz naukowy
Heinz-Peter Mansel (Niemcy) – Członek Kolegium
Maxim Tomoszek (Czechy) – Członek Kolegium
Wojciech Jasiński (Polska) – Członek Kolegium
Aleksandra Szydzik (Polska) – Członek Kolegium
Agnieszka Martynowska (Polska) – Sekretarz redakcji

Redakcja tekstów polskich

Katarzyna Ambroziak

Redakcja tekstów anglojęzycznych

David Malcolm

Skład, łamanie i projekt okładki

Maksymilian Biniakiewicz

Czasopismo finansowane przez: Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego,
Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., Ministerstwo Edukacji i Nauki w ramach programu
pn. „Rozwój czasopism naukowych” (nr rej. projektu: RCN/SP/0355/2021/1)

W wypadku wykorzystania tekstów z „Gdańskich Studiów Prawniczych”
w innych publikacjach prosimy o powołanie się na nasze czasopismo.
Redakcja zastrzega sobie prawo do skrótów w tekstach nadesłanych do publikacji.

Adres redakcji:

ul. Bażyńskiego 6, 80-952 Gdańsk
© Copyright by Uniwersytet Gdański, 2025
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISSN 1734-5669

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. (+48) 58 523 11 37
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
wydawnictwo.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: wydawnictwo.ug.edu.pl/sklep/

Druk i oprawa

Zakład Poligrafii Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. (+48) 58 523 14 49

Aktualne problemy praw człowieka

Spis treści

ARTYKUŁY

- Dr hab. Michał Bałcerzak, Uniwersytet Szczeciński, Polska
Prawa człowieka w sytuacjach kryzysowych – zastosowanie klauzuli derogacyjnej
w art. 15 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i prace Rady Europy 13
<https://doi.org/10.26881/gsp.2025.1.01>
- Dr hab. Maciej Barczewski, Uniwersytet Gdański, Polska
Prawo do zdrowia a prawa własności intelektualnej na tle projektu
traktatu pandemicznego Światowej Organizacji Zdrowia 28
<https://doi.org/10.26881/gsp.2025.1.02>
- Prof. Veronika Bílková, Uniwersytet Karola w Pradze, Czechy
Legitimate Exercise of the Right to Freedom of Expression or Unacceptable
War Propaganda? The Prosecution of Verbal Crimes Related to the Russia's War
of Aggression against Ukraine 38
<https://doi.org/10.26881/gsp.2025.1.03>
- Mgr Krzysztof Bramorski, Bramorski & Partners, Wrocław, Polska
Odpowiedzialność kościelnych osób prawnych za szkody wyrządzone
przez duchownych przy wykonywaniu czynności powierzonych 51
<https://doi.org/10.26881/gsp.2025.1.04>
- Dr Andrzej Drzemczewski, były Dyrektor Wydziału Zagadnień Prawnych i Praw Człowieka
Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy, Strasburg, Francja
Revisiting the Issue of Designation of *ad hoc* Judges in the European Court
of Human Rights: Some Remarks Following the Case *Wałęsa v. Poland* 66
<https://doi.org/10.26881/gsp.2025.1.05>
- Prof. Giovanni Maria Flick, były Prezes Trybunału Konstytucyjnego Republiki Włoskiej, Włochy
Cultura, transizione ecologica e sviluppo sostenibile oggi e domani negli
articoli 9 e 41 della Costituzione 83
<https://doi.org/10.26881/gsp.2025.1.06>
- Prof. dr hab. Lech Garlicki, Uniwersytet Waszyngtona w Saint Louis, USA
Same-Sex Unions, Abortion, and the Constitutional Court of Poland:
Two Recent Judgments of the European Court of Human Rights 102
<https://doi.org/10.26881/gsp.2025.1.07>

Dr hab. Michał Kowalski, Uniwersytet Jagielloński, Polska Prześladowanie z powodu religii a udzielanie ochrony międzynarodowej – konwersja religijna przed TSUE	115
https://doi.org/10.26881/gsp.2025.1.08	
Prof. dr hab. Roman Kwiecień, Uniwersytet Jagielloński, Polska Zakaz ludobójstwa jako wspólnotowy interes prawny i jego ochrona przed Międzynarodowym Trybunałem Sprawiedliwości	130
https://doi.org/10.26881/gsp.2025.1.09	
Dr hab. Krzysztof Orzeszyna, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Polska Prawo do swobodnego, pokojowego zgromadzenia się w Międzynarodowym Pakcie Praw Osobistych i Politycznych	144
https://doi.org/10.26881/gsp.2025.1.10	
Dr hab. Katarzyna Sękowska-Kozłowska, Instytut Nauk Prawnych PAN, Polska Zapewnienie dostępu do edukacji seksualnej jako element realizacji praw człowieka	155
https://doi.org/10.26881/gsp.2025.1.11	
Dr hab. Hanna Suchocka, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Polska Jeszcze wokół koncepcji <i>margin of appreciation</i> w kontekście Protokołu nr 15 do EKPCz	164
https://doi.org/10.26881/gsp.2025.1.12	
Dr hab. Sebastian Sykuna, Uniwersytet Gdański, Polska Czy konflikty zbrojne w XXI w. są bardziej humanitarne? Kilka uwag związanych z wojną na Ukrainie	177
https://doi.org/10.26881/gsp.2025.1.13	
Dr hab. Marcin Wiącek, Uniwersytet Warszawski, Polska Europejska Konwencja Praw Człowieka przed Trybunałem Konstytucyjnym. O kontroli konstytucyjności umów międzynarodowych i skutkach orzeczeń TK	186
https://doi.org/10.26881/gsp.2025.1.14	
Prof. dr hab. Roman Wieruszewski, Europejska Wyższa Szkoła Prawa i Administracji w Warszawie, Polska Konstytucyjne wolności i prawa człowieka i obywatela – analiza zagrożeń	199
https://doi.org/10.26881/gsp.2025.1.15	
Dr hab. Adam Wiśniewski, Uniwersytet Gdański, Polska Dr hab. Wojciech Zalewski, Uniwersytet Gdański, Polska Analiza instytucji wyłączenia możliwości warunkowego przedterminowego zwolnienia na podstawie standardów wynikających z orzecznictwa ETPCz	214
https://doi.org/10.26881/gsp.2025.1.16	
Prof. dr hab. Jerzy Zajadło, Uniwersytet Gdański, Polska Powszechna Deklaracja Praw Człowieka – aktualność pewnego trudnego kompromisu	232
https://doi.org/10.26881/gsp.2025.1.17	

GLOSY

- Dr Agnieszka Gajda, Uniwersytet Gdański, Polska
Rzetelne uzasadnienie wyroku sądowego jako element prawa do sądu
Wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 9 marca 2023 r.
w sprawie *Cupiał przeciwko Polsce* (skarga nr 67414/11) 253
<https://doi.org/10.26881/gsp.2025.1.18>
- Prof. dr hab. Hanna Gronkiewicz-Waltz, Uniwersytet Warszawski, Polska
Czy orzecznictwo sądowe może się przyczynić do realizacji
konstytucyjnego prawa do mieszkania?
Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej
z dnia 15 czerwca 2023 r., C-520/21 262
<https://doi.org/10.26881/gsp.2025.1.19>
- Dr Dagmara Jaroszewska-Choraś, Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Polska
Potwierdzenie obowiązku instytucjonalizacji związków osób tej samej płci
Wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 12 grudnia 2023 r.
w sprawie *Przybyszewska i inni przeciwko Polsce* (skarga nr 11454/17 i 9 innych) 273
<https://doi.org/10.26881/gsp.2025.1.20>
- Dr Agata Hauser, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Polska
Prawa socjalne w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka
z perspektywy międzynarodowej
Wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 14 grudnia 2023 r.
(Wielka Izba) w sprawie *Humpert i inni przeciwko Niemcom* (skargi nr 59433/18,
59477/18, 59481/18 i 59494/18) 284
<https://doi.org/10.26881/gsp.2025.1.21>

VARIA

- Dr hab. Lech Jamróz, Uniwersytet w Białymstoku, Polska
Międzynarodowa konferencja naukowa pt. „Elementy i dynamika europejskiego
standardu prawnego”, Gdańsk, 18–19 kwietnia 2024 r. (sprawozdanie) 293

Current Problems of Human Rights

Table of contents

ARTICLES

Prof. Michał Balcerzak, University of Szczecin, Poland Human Rights in Times of Crisis: The Application of the Derogation Clause in Article 15 of the European Convention on Human Rights and the Activities of the Council of Europe	13
https://doi.org/10.26881/gsp.2025.1.01	
Prof. Maciej Barczewski, University of Gdańsk, Poland The Right to Health and Intellectual Property Rights in the Context of the Proposal for a World Health Organization Pandemic Treaty	28
https://doi.org/10.26881/gsp.2025.1.02	
Prof. Veronika Bílková, Charles University, Czech Republic Legitimate Exercise of the Right to Freedom of Expression or Unacceptable War Propaganda? The Prosecution of Verbal Crimes Related to the Russia's War of Aggression against Ukraine	38
https://doi.org/10.26881/gsp.2025.1.03	
Krzysztof Bramorski, MA, Bramorski & Partners, Wrocław, Poland Liability of Ecclesiastical Legal Persons for Damage Caused by Clergy in the Performance of Entrusted Activities	51
https://doi.org/10.26881/gsp.2025.1.04	
Andrzej Drzemczewski, PhD, Former Head of the Legal Affairs and Human Rights Department of the Parliamentary Assembly of the Council of Europe, Strasbourg, France Revisiting the Issue of Designation of <i>ad hoc</i> Judges in the European Court of Human Rights: Some Remarks Following the Case <i>Wałęsa v. Poland</i>	66
https://doi.org/10.26881/gsp.2025.1.05	
Prof. Giovanni Maria Flick, Former President of the Constitutional Court of the Italian Republic, Italia Culture, Green Transition and Sustainable Development Today and Tomorrow in Articles 9 and 41 of the Italian Constitution	83
https://doi.org/10.26881/gsp.2025.1.06	

Prof. Lech Garlicki, Washington University in Saint Louis, USA Same-Sex Unions, Abortion, and the Constitutional Court of Poland: Two Recent Judgments of the European Court of Human Rights	102
https://doi.org/10.26881/gsp.2025.1.07	
Prof. Michał Kowalski, Jagiellonian University, Poland Persecution on Grounds of Religion and Granting International Protection: Religious Conversion in Cases before the CJEU	115
https://doi.org/10.26881/gsp.2025.1.08	
Prof. Roman Kwiecień, Jagiellonian University, Poland The Prohibition of Genocide as a Common Interest and its Protection before the International Court of Justice	130
https://doi.org/10.26881/gsp.2025.1.09	
Prof. Krzysztof Orzeszyna, John Paul II Catholic University of Lublin, Poland The Right of Free Peaceful Assembly in the International Covenant on Civil and Political Rights	144
https://doi.org/10.26881/gsp.2025.1.10	
Prof. Katarzyna Sękowska-Kozłowska, The Institute of Legal Sciences of the Polish Academy of Sciences, Poland Sex Education as an Element of the Implementation of Human Rights	155
https://doi.org/10.26881/gsp.2025.1.11	
Prof. Hanna Suchocka, Adam Mickiewicz University in Poznań, Poland Further Discussion Relating to the Concept of Margin of Appreciation in the Context of Protocol No. 15 to the ECHR	164
https://doi.org/10.26881/gsp.2025.1.12	
Prof. Sebastian Sykuna, University of Gdańsk, Poland Are Armed Conflicts in the 21st Century More Humane? Some Remarks on the War in Ukraine	177
https://doi.org/10.26881/gsp.2025.1.13	
Prof. Marcin Wiącek, University of Warsaw, Poland The European Convention on Human Rights before the Polish Constitutional Court: On Review of the Constitutionality of International Treaties and the Effects of Judgments Issued by the Polish Constitutional Court	186
https://doi.org/10.26881/gsp.2025.1.14	
Prof. Roman Wieruszewski, European High School of Law and Administration in Warsaw, Poland Constitutional Freedoms and Human Rights: An Analysis of Threats	199
https://doi.org/10.26881/gsp.2025.1.15	
Prof. Adam Wiśniewski, University of Gdańsk, Poland Prof. Wojciech Zalewski, University of Gdańsk, Poland Analysis of the Institution of Excluding the Possibility of Conditional Early Release Based on Standards Resulting from Case Law of the ECHR	214
https://doi.org/10.26881/gsp.2025.1.16	

Prof. Jerzy Zajadło, University of Gdańsk, Poland Universal Declaration of Human Rights: The Actuality of Same Difficult Compromise	232
https://doi.org/10.26881/gsp.2025.1.17	

COMMENTARIES

Agnieszka Gajda, PhD, University of Gdańsk, Poland A Reliable Justification of a Court Judgment as an Element of the Right to a Fair Trial Judgement of the European Court of Human Rights of 9 March 2023 in the Case of <i>Cupiał v. Poland</i> (Application no. 67414/11)	253
https://doi.org/10.26881/gsp.2025.1.18	
Prof. Hanna Gronkiewicz-Waltz, University of Warsaw, Poland Can Judicial Jurisprudence Contribute to the Constitutional Right to Housing? Judgement of the Court of Justice of the European Union of 15 June 2023, C-520/21	262
https://doi.org/10.26881/gsp.2025.1.19	
Dagmara Jaroszewska-Choraś, PhD, Kazimierz Wielki University in Bydgoszcz, Poland The Confirmation of the Obligation to Institutionalize Same-Sex Couples Judgement of the European Court of Human Rights of 12 December 2023 in the Case of <i>Przybyszewska and Others v. Poland</i> (Applications nos. 11454/17 and 9 Others)	273
https://doi.org/10.26881/gsp.2025.1.20	
Agata Hauser, PhD, Adam Mickiewicz University in Poznań, Poland Social Rights in the Rulings of the European Court of Human Rights from an International Perspective Judgment of the European Court of Human Rights of 14 December 2023 (Grand Chamber) in the Case of <i>Humpert and Others v. Germany</i> (Applications nos. 59433/18, 59477/18, 59481/18 and 59494/18)	284
https://doi.org/10.26881/gsp.2025.1.21	

VARIA

Prof. Lech Jamróz, University of Białystok, Poland International Scientific Conference entitled “Elements and Dynamics of the European Legal Standard”, Gdańsk, 18–19 April 2024 (Report)	293
---	-----